

Likabehandlingsplan för förskolorna Filuren och Mullbäret ht 2010 – vt 2011

1 Inledning

Att alla människor ska behandlas lika borde vara en självklarhet. Verkligheten ser dock som vi alla vet annorlunda ut. Även med de bästa intentioner bemöter vi, ofta omedvetet, individer på olika sätt på grund av gruppstillhörigheter såsom kön eller etnicitet. För att få skolor och förskolor att få upp ögonen för detta och arbeta aktivt för att främja barns och elevers lika rättigheter utformades en lag som trädde i kraft den 1 april 2006. Förskolorna Filuren och Mullbärets likabehandlingsplan visar hur vi arbetar utifrån *lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever* (SFS 2006:67).

I likabehandlingslagen 6§ står att varje förskola/skola årligen ska upprätta en plan som innehåller en översikt över de åtgärder som, i det här fallet, förskolan avser genomföra under året. Planen ska även innehålla en redovisning och utvärdering av föregående års likabehandlingsarbete. Utvärderingen ska inkluderas i den årliga kvalitetsredovisningen.

Förskolan ska vidare vidta åtgärder för att *förebygga och förhindra* att barn utsätts för trakasserier som har samband med elevernas könstillhörighet, etniska tillhörighet, religion eller trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Förskolan har även skyldighet att vidta åtgärder för att *förebygga och förhindra* all annan form av kränkande behandling.

Förskolan har dessutom en skadeståndssanktionerad skyldighet att då det framkommit att ett barn anser sig ha blivit utsatt för trakasserier, utreda omständigheterna kring detta och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier.

2 Filuren/Mullbärets mål

Vi vill att alla barn och vuxna på förskolan ska trivas, känna sig trygga, sedda och respekterade. Vi inser att detta förutsätter att man jobbar aktivt med att främja alla barns lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Vi vill på så sätt efter bästa förmåga hjälpa till att stärka barnens själv- och medkänsla.

3 Definitioner

En grundläggande definition av de centrala begreppen är a och o i alla diskussioner. Detta för att försäkra sig om att alla inblandade talar om samma sak och för att undvika att resonemanget stannar på ett abstrakt ideologiskt plan. Det är också ett utmärkt sätt att för sig själv klargöra om man verkligen har greppat innebörden i ett begrepp, något som är en förutsättning för att planen ska få fäste hos dem som ska jobba utifrån den. Nedan följer definitionerna av de centrala begreppen i denna likabehandlingsplan.

- **Likabehandling:** främjandet av alla människors lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter.
- **Etnisk tillhörighet:** att någon tillhör en grupp av personer som har samma nationella, regionala eller lokala geografiska/kulturella ursprung
- **Rasism:** bygger på föreställningen om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper. Mot bakgrund av en sådan uppfattning ses vissa folkgrupper som mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.
- **Främlingsfientlighet:** avser motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karaktäristika.
- **Religion eller annan trosuppfattning:** en tro på en högre icke-världslig makt eller en gud.
- **Sexuell läggning:** homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning (transsexualism är en fråga om könstillhörighet och inte sexuell läggning).
- **Funktionshinder:** varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födseln, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.
- **Kränkande behandling:** alla handlingar som kränker principen om alla människors lika värde.
- **Diskriminering:** ett handlande som direkt eller indirekt missgynnar en individ pga. kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning, eller funktionshinder.
- **Trakasserier:** ett uppträdande som kränker en individs värdighet och har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning, funktionshinder eller är av sexuell natur.
- **Annan kränkande behandling:** ett uppträdande som kränker ett barns värdighet av annat skäl än de som nämnts ovan.

Hur kan kränkande behandling i form av diskriminering eller trakasserier se ut i förskolan? (Mellan barn, mellan vuxen och barn, vuxen vuxen?) Märk väl att kränkande behandling kan vara såväl fysisk, verbal samt vare sig verbal eller fysisk utan psykosocial. Ett exempel på det senare är utfrysning eller så kallad ihjältigning.

Kön: Nedsättande kommentarer om utseende, klädsel eller privatliv. Nedsättande kommentarer med anknytning till kvinnor eller män som grupp. Att bli osynliggjord, förlöjligad, utfrysad eller motarbetad på grund av sin könstillhörighet. Sexuell jargong, ovälkomna sexuella anspelningar, blickar, gester, tafsande eller annan ovälkommen beröring av sexuellt slag samt ovälkomna förslag eller krav på sexuella tjänster.

När det gäller barn är det förstås främst de tre första meningarna som är aktuella. Konkreta exempel skulle kunna vara att som liten kille i rosa tröja få höra att rosa är en tjejfärg, när någon säger att tjejer är töntiga, eller att inte få vara med för att man är just kille eller tjej.

Etnicitet: Förlöjliga eller på ett nedlåtande sätt imitera eller kommentera dialekt eller språk. Att bli retad för kulturella skillnader t.ex. maträtter, firande av högtider och fester eller sorgearbete.

Religion: Att skratta, förlöjliga, vara ironisk eller nedlåtande om ett någon berättar att de bekänner sig till en religion, har besökt t.ex. en kyrka eller en moské eller utövat religiösa aktiviteter som fasta under ramadan eller dylikt.

Sexuell läggning: Använda homofobiska skällsord. Fälla negativa kommentarer om kroppshållning, röstläge eller klädval.

Funktionshinder: Imitera och förlöjliga barns fysiska och psykiska handikapp. T.ex. barn med rullstol, ADHD eller talsvårigheter.

Annan typ av kränkande behandling: T.ex. fysisk, psykisk och/eller verbal mobbning. Mobbning förutsätter att den som utsätts kränks vid upprepade tillfällen och att det råder en obalans i styrkeförhållandet mellan den som mobbar och den som utsätts för mobbning.

Fysisk mobbning kan handla om att medvetet knuffa till någon, rita i någons bok, stå i vägen, stänga dörren framför näsan på någon, hålla fast, sparka, slå eller fälla krokben.

Psykisk mobbning kan ta sig uttryck i att man vänder någon ryggen, inte svarar, utesluter någon från lek, ger menande blickar, viskar, suckar, gör gester eller helt enkelt är tyst.

Verbal mobbning är det när man använder sig av öknamn, anmärker på utseendet, härmar, hånar, sprider rykten, kommenterar vad den utsatte gör eller säger, skrattar åt eller hotar.

4 Främjande arbete

Vi pratar med barnen i grupp och upplyser dem om vad det innebär att vara en vän. Barnen får själva komma med förslag på hur man är en god respektive dålig kamrat. Vi skriver upp detta på en affisch på väggen och återknyter regelbundet till denna på samlingar och när någon brutit mot vad vi kommit fram till.

Vi läser böcker som berör HBT-frågor, religion, etnicitet eller funktionshinder och vi anstränger oss att hitta sagor med ett modernt genusperspektiv. Vi samtalar om böckerna efteråt, delar med oss av väsentlig livserfarenhet samt talar om olika familjekonstellationer. Detta leder ofta till diskussioner.

Vi måste tänka på att vuxnas beteende avspeglas på barnen och därför jobba med att motverka all form av kränkande behandling även inom personalgruppen. Det gör vi genom regelbundna värdegrundsövningar i arbetslaget där vi samtalar kring likabehandling, diskriminering och kränkningar. Vi prioriterar också som tidigare nämnts fortbildning för personalen. Vi måste också uppmuntra varandra att säga ifrån om vi upplever att vi eller någon annan blir dåligt bemötta eller illa behandlade. Vi strävar efter att så långt det är möjligt vara direkta mot varandra.

Vi får inte glömma att det inte bara handlar om hur barnen betar sig mot varandra utan i allra högsta grad om att vi vuxna är självmedvetna i hur vi bemöter barnen. Vi måste bemöta alla barn (och vuxna) med samma grundinställning och respekt oavsett grupptillhörighet eller funktionshinder. Vi tänker också på att i gruppen vuxna ingår även barnens föräldrar. De är våra kunder och vi måste vara klara och tydliga mot dem. Som förälder är man alltid orolig och det är varje förälders rättighet att ifrågasätta barnens förskola för att eftersträva det bästa för sitt barn.

5 Förebyggande arbete

På förskolorna Mullbäret och Filuren har vi följande riskzoner. Barn med en förälder från ett annat land finns samt barn med lindriga talsvårigheter. Vi har även barn i behov av särskilt stöd som har tilldelats resurs.

Vi har också en del barn till skilda föräldrar. De ingår inte någon av de fem grupper förskolan ska vara särskilt uppmärksamma på, men då förskolan som sig bör har skyldighet att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra all form av kränkande behandling vill vi ändå ha dem i åtanke här. De har precis som barn till homosexuella föräldrar en annan familjekonstellation än majoriteten och kan därför vara i en extra känslig position.

För att förebygga kränkningar och trakasserier i alla ovanstående fall pratar vi olikheter med barnen. Vi tar egna exempel och påminner ofta om att alla är olika och att olikheter inte är något fel. Alla pratar på olika sätt, pedagogerna kommer från olika delar av Sverige och har olika dialekter, någon har glasögon, någon är vegetarian, någon tål inte gluten osv. Om ett barn retas eller kanske bara är nyfiket på ett annat barns olikhet bemöter vi det på olika sätt beroende på hur barnet i fråga ställer sig till det hela. Är det ok med barnet att vi pratar om hennes/hans talsvårigheter eller behov av resurs? Det måste alltid vara på barnets villkor. Känns det ok för barnet gör man det. Annars får det undrande barnet ett mer generellt svar och sedan går man vidare med något annat. Om någon retas markerar vi givetvis alltid att detta beteende inte accepteras.

6 Att upptäcka, utreda och åtgärda

Det är vår skyldighet som pedagoger att alltid vara uppmärksamma på vad barn och personal säger och gör. Vi måste regelbundet göra observationer i barngruppen och genast agera då vi upptäcker något. Då en situation uppstår där någon anser sig ha blivit kränkt, eller misstänker att någon annan blivit det, ska vi, förutom att agera direkt, så fort tillfälle ges utreda vad som hände. Detta gör vi genom att diskutera det med varandra. Anser vi det vara av tillräckligt allvarlig natur går vi vidare till föreståndare och berörda föräldrar. Att tänka på är att barns verklighet inte ser ut som vuxnas. De uppfattar världen på ett annat sätt och en vuxens uppfattning om vad kränkande behandling är får aldrig påverka hennes/hans förhållningssätt till barnet. Ett barn som anser sig ha blivit illa behandlad ska alltid tas på största allvar.

I de fall vi inte anser en ögonblicklig insats vara nog, noterar vad som särskilt ska observeras framöver, och hur vi på bästa sätt kan stödja barnet i fråga. Alla är i fortsättningen observanta på problemet, men en pedagog är huvudansvarig och för även skriftliga observationer i de olika situationer som förekommer på förskolan. Samtidigt intensifieras samtal med barnen i grupp kring det aktuella ämnet. Vi återkopplar till vårt förebyggande arbete. Vi för även enskilda samtal med de barn som är inblandade och stämmer dagligen av med varandra hur situationen utvecklas. Efter en tids observation tas diskussionen upp igen med personal, föreståndare och föräldrar där vi sammanställer iakttagelserna och diskuterar hur vi ska fortsätta.

Om en vuxen kränker ett barn ska föreståndaren samla information om händelsen. Därefter genomförs enskilda samtal med de inblandade. Föreståndaren kontakter berörda föräldrar och

facklig representant meddelas om den anställde. Uppföljningen sker inom en vecka och föreståndaren dokumenterar alla steg.

I de fall kränkningen sker mellan två vuxna är föreståndaren ansvarig och agerar utifrån arbetsmiljölagen.

En vårdnadshavare till ett barn som anser sig diskriminerat eller anser att förskolan inte uppfyllt sina skyldigheter när det gäller utredning och åtgärder i fråga om trakasserier kan anmäla detta till Jämställdhetsombudsmannen, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Handikappsombudsmannen eller Skolverket.

7 Förankring och uppföljning av planen

Planen utvärderas inför varje nytt läsår genom gemensam diskussion med samtliga personal. Då görs även eventuella ändringar. För att se hur vi på förskolorna Filuren och Mullbäret arbetar utifrån Likabehandlingsplanen hänvisar vi till våra respektive grovplaneringar. På personalmötet september 2010 kom vi överens om att LBP skall läsas en gång i månaden av en representant från varje avdelning. Denna representant ska alterneras så att LBP hålls färsk i arbetet.

8 Utvärdering av arbetet efter Likabehandlingsplanen läsåret 2009/2010

Främjande arbete

När det kommer till arbetet med barnen om hur det är att vara en vän och vad det kan innebära att inte vara en vän har detta arbete pågått kontinuerligt under årets gång. Vi tycker också oss se en skillnad i barnen och deras beteende gentemot varandra när vi närmade oss terminens slut. Något som vi måste bli bättre på är att välja litteratur medvetet.

När det kommer till oss vuxna i personalgruppen måste vi erkänna att uppföljning och kontinuerligt arbete med ämnet i fråga inte varit riktigt tillfredsställande. Något som redan har adresserats med samtycke och vi arbetar för tillfället tillsammans för att ändra på det och bli bättre. Detta sagt så har individuella diskussioner förts per avdelning men vi måste bli bättre på att jobba över gränserna.

Förebyggande arbete

Har fungerat mycket bra. Våra barn har en stor förståelse för att alla inte är lika och att olikheter är något fint och spännande.

Upptäcka, utreda och åtgärda

Med tanke på föregående spalt (Förebyggande arbete) har vi inte behövt agera på denna punkt utan det har flutit på bra.